د طبيعي پيښو څخه وروسته سرپنا

5 ګروف(مجيب الرحمن، جاويد الله، نيکمل، سميع الله، محمد، ريحان الله، نورالله، صدام حسين)

د شيخ زايد پوهنتون انجينري پوهنځی مهنديسی ځانګي محصلين

لنډيز:

سرپناه د هغه خلکو لپاره يوه مهمه پروسه ده چې د طبيعي پيښو څخه وروسته په مالي او ځاني ډول د زيانمنيدو سره مخا مخ کيږي چې بايد د سرپناه جوړونکي او يا ډيزاين کونکي ورته توجو وکړي چې په زياترو پرمختللو هيوادونو کې د دي په اړه څيړنې شوي دي چې هر يو تري ځانګړي هدف لري او ضرور ده چې په افغانستان کې دا ډول څيړني تر سره شي، چې نوموړي څيړنه د طبيعي پيښو(زلزله، ځمکي ښويدل، سيلاب، اورغورځيدل، واوري ښويدنه او نور...) څخه وروسته بايد اول روغتيا بيا غذا او په اخر کي شلټر(سرپناه) توضيع کيږي چې زموږ موضوع په سرپناه باندې راڅرخي او په دې برخه کي په افغانستان کې ډير کم کار شوی دی چې بايد مسؤل اشخاص ورته توجه وکړي.

ميتود:

د معلوماتو په راټولونه کې موږ د لمړی لاس(primary data) کې د مرکي ميتود کې د ټيليفون په واسطه معلومات راټول کړي دي چې د لعمان ولايت يو شخص چې د سرپنا د نظارت انجنير څخه لاسته راوړي دي او په دوهم لاس (Secondary Data) کې د تياري سروي او ريسرچ څخه چې په کاناډا هيواد کې Sherbrook پوهنتون د انجينري محصلينو Pierre-Olivier Babin, Roch Hurtubise, Carolyne Grimard لخوا تر سره شوی دی معلومات اخيستل شوي.

کليدي کليمي: طبيعي پيښي، زيانونه، غوښتنه، سرپناه، خوست.

پيژندګلوي:

د هر څه وړاندي لومړی زياتي خاطرناکې پيښي پيژنو.

زياتي خطرناکې پېښې لکه: د ځمکې ښوويدنه (Landslide)، [illegible] د [illegible] ځو د نښتو په اثر پيده کيږي، (Lightning) [illegible] ځنګلي اور (Wildfire)، شديد باد يا توپان (Hurricanes)، سيلابونه (Floods)، تالنده يا بريښنا (Thunderstorm)، د درياب پورته کيدونکي څپې (Tsunami)، تاويدونکی توپاني دوړ يا باد (Tornado)، اور غورځونکي غرونه (Volcanoes)، زلزله (Earthquakes) او داسي نور...

Ketabton.com

کله چې پورتني ډول کومه پيښه رامنځته کيږي نو سرپناوي ور ته په نظر کې نيول کيږي.

سرپناه(Shelter): هغه اوسيدو ځای ته ويل کيږي چې د خلکو لپاره خوندي او سالم ژوند چاپيريال چمتو کوي او دخلکو ملکيت خونديتوب، امنيت، د کورنی يوالي ساتلو يا بيا رغولو کې مرسته کوي او يا په بل ډول شلټر هغه ودانی دي چې د طبيعي پيښو له امله د زيانمن شوو خلکو د لنډ يا اوږد مهاله اوسيدني لپاره جوړيږي.

د سرپناه (Shelter) ډولونه: سرپناه په عموم کې په دري ډول ده.

1. Emergency shelter (Tent): بيړنی سرپناه (خيمه).

(c) ketabton.com: The Digital Library

2. Temporary Shelter: لندمهاله سرپناه.

3. Permanent Shelter: دایمي سرپناه.

Emergency shelter (Tent) (بیړني سرپناه):

دا هغه سرپناه خوني دي چي په چټک ډول د هغه چا لپاره ترتیب کیږي چي په مکمل ډول تخریب شوي وي.یا په بل ډول د هغه ویجاړو شوو خلکو لپاره جوړیږي چه په هغه شپه د خوب لپاره خوندي ځایي نه لري، دا د یو لنډ وخت لپاره جوړیږي تر څو چي ورته دایمي هستوګنځی جوړ شي.

Temporary Shelter **(لندمهاله سرپناه):**

دا هغه سرپناوي دي چي په عین وخت کي د ویجاړو شوو خلکو لپاره لږ تر لږه د بنه ژوند برابرولو لپاره جوړیږي، یا هغه سرپناه څخه عبارت دی چي ویجاړ شوي خلک ور څخه تر یو یا دوه کاله ګټه اخیستلی شي او وروسته یي ویجاړاوي.

نوټ: دا سرپناه یو معیاري ډیزاین ته اړتیا لري.

Transitional Shelter (انتقالي سرپناه):

هغه سرپنا د چي د یوځای څخه بل ځاي ته د انتقالیدو وړ وي.

- ❖One Room transitional shelter durable solution with corridor brief
- ❖ (Area 5.5m x3.5m =19.25 Sq.)(Corridor area 2x3.5m =7 Sq.)
- ❖Two Rooms transitional shelter durable solution with corridor brief
- ❖ (Area 3m x4mx2room =24 Sq.m) (corridor area 2x3.5m =7 Sq.m)

- دا چي دا دري څیزونه یو له بل سره تړلي دي: نفوس زیاتوالی، د خلکو او تکنالوژي پرمختګ او وضعیت سره تړلي ستونزي مطلب دا چي کله کومه پیښه تر سره کیږي نو دا ستونزي د کمولو لپاره روغتیا یي خدامات، خواړه او تکنالوژي مواد(سرپناه) ورته په نظر کي ونیول شي تر څو مو د نفوس چي د دوی زیاته برخه په دي پیښو کي قرباني کیږي ساتلي وي. په نړی کي د سرپنا یو له مهمو موضوعاتو څخه ده چي په نړی کي زیاته توجه ورته شوی ده نو مونږ هڅه وکړه چي د افغانسان کي هم په دي موضوع باندي ریسرچ ترسره کړو دا چي په ځینو سیمو کي پورتني پیښي په بار بار تر سره کیږي دا توصیه کیږي تر څو خلک د مړینو او اغیزمنتوب نه ساتل شوی او د لاري پر سر د اوسیدو پر ځای په یو خوندي او مسؤون ځای کي خپل ژوند ته دوام ورکړي او خپل تولنیز ژوند ته یي زیان نه وي رسیدلی نو ورته سرپناه توضیع کیږي او باید د سرپناه د توضیع وصول هم په ساخه کي عملي شي تر څو د خلکو ترمنځ د جنګ او ستونزو لامل نشي ځکه په ځینو سیمو کي د اخوالو شاهد یو او بله یوه ستونزه چي د سرپناه وو په توضیع کي باید په نظر کي ونیول شي هغه دا چي افغانستان یو له مسلمانو هیوادونو له جملې څخه ده نو ستر او خجاب (محرمیت) له یو مهمو برخو څخه شمیرل کیږي چي باید په نظر کي ونیول شي.
- بل کاناډا یي عالم (سمرد په 2005) کال کي ویلي چي په یه لویه سرپناه کي د اوسیدو اوسط ډول 355 ورځي وي، په یو خالت کي 20 کاله، 60 بستریزه سرپناه د هغه خلکو لپاره کارول کیږي چي د استوګني موده یي 3 میاشتي وي او 30 بستریزه سرپناه د یو کال څخه زیات دوام کوي. نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویلی شو چې سرپناه د هغه چا لپاره جوړیږي چې د اوسیدو لپاره ځای ونه لري چې تر ټولو غوره د اوسیدونکو لپاره دایمي سرپناه وي دي او تر ټولو کم یې بیړنی سرپناه دي چې په نظر کې نیول کیږي.
همدا ډول د نړی ځیني هیوادونه لکه پاریس په 2006 م کال کې د اقتصادي بخرانونو له وجې خلکو دا غوره ګڼلي ده چې په سرپناه وو کې ژوند وکړي او ورځ تر بلې ضرورت په زیاتیدو دی او زیات شمیر خلک بې کوره کیږي.

د مطالعي ځای:

موږ چې کومه څیړنه تر سره کړي ده دا د خوست ولایت دی چې د افغانستان په جنوب ختیځ کې موقعیت لري دا چې د طبیعي پیښي په نوموړي ساخه کې په مختلفو وختونو کې تر سره کیږي چې د هغي لپاره سرپناه باید په نظر کې ونیول شي دا یوه ستونزه ده چې باید د هر شخص دې برخې ته توجو وکړي یو خو به خلک خوشال او ژعورل شوی وي او بل مو به یو الهی مسؤولیت اجرأ کړی وي نو ضرور ده چې کله په نوموړي ساخه یا په نورو ساخاتو کې کومه پیښه واقع کیږي او خلک بې کوره کیږي نو ضرور ده چې د هغوي لپاره سرپناه په نظر کې ونیول شي.

اهداف:

دا چې کله په افغانستان کې په خاص ډول خوست کې پیښي تر سره شي نو باید د نورې نړی په شان ورته سرپناه وي توضیع شي نو په نړی کې سرپناوي د لاندي اهدافو لپاره کاروي چې په دې لیست کې افغانستان هم شامل دی همدا ډول سرپناه وي د مختلفو موخو لپاره کاریږي چې ډیری سرپناه وي د غوښتونکو په غوښتنه جوړیږي چې دا غوره دي کورنی او فامیل ته په لیدو جوړیږي چې د 5 نفري فامیل لپاره دوه کوټې یو کموډ او کوچنی دهلیز په نظر کې نیول کیږي.

د دي لپاره چې په خوست کې دا ستونزه حل شوي وي او د خلکو روغتیایې خالت، امن، سوکاله ژوند، او د نورو هدفونو لپاره ورته شلټر (سرپناه) ځایونه په نظر کې و نیول شي.ظ

کله چې یوه ساخه د طبیعي پیښو سره مخ کیږي او خلک بې کوره کیږي نو د سرپناه نه ګټه اخیستل کیږې تر څو د قربانیانو د نور ضرري شیانو نه په امن وي او په سوکالی خپل ژوند ته دوام ورکړي.

په نړی کې سرپناه ځایونو نه د روغتیایي خدمتونو مرکز په شان ګټه اخیستل کیږي سرپناه او بیړنی خوني هغه ساخې ته انتقالوي چې روغتیایي ځای لپاره جدي ضرورت وي لکه Covid-19 او نورو امراضو لپاره د سرپناه نه ګټې واخیستل شوي څکه خلک ډیر وو روغتونو کې نه ځایدل.

په پاریس کې د نفوس زیاتوالي په وجه هم ورته سرپناه په نظر کې نیول کیږي.

همدا ډول ځیني سرپناوي د کور دننه د روزنیزو مرکزونو، روزنیزو ورکشاپونو او همدا ډول د نورو ضروریاتو په خاطر هم سرپناه وي جوړیږي...

تخليل:

سپارښتنې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا چې د طبیعي پېښو د لمنځه وړلو یا زیان کمولو لپاره باید هڅه وشي چې لاندې سپارښتنې او تدابیر په نظر کې ونیول شي:

1. د پېښې څخه مخکې تدابیراو سپارښتنې.
2. د پېښې پر وخت تدابیر او سپارښتنې.
3. د پېښې څخه وروسته تدابیر او سپارښتنې.

1. د پېښې څخه مخکې تدابیر او سپارښتنې:

دا تدابیر د پېښې په تکرار پورې اړه لري چې په ورځ، میاشت او په کال کې یو ځل واقع کیږي یا نه.

1. د منابعو نه ښه ګټه اخیستل، د کارمندانو شمیر ټاکل، مواد او خداماتو چمتو کول.
2. د خبرتیا سیستم برابرول.
3. ځیني ډیر زیانمونکي ساخې تقویه کول.
4. منابعو ذخیره کول.
5. منابع خوندي کول.
6. د ساینسي او عملي زده کړو لکه تمرینونو له لارې د خلکو عملي او علمي پوهاوی لوړول.
7. دولتي او غیر دولتي خلک په دندو ګمارل.
8. مخکیني تفصیلاتي پلان جوړول، خداماتو وړاندي کول او وړاندوینه کول.
9. د خلکو د تأسیساتو څخه د وتلو پلانونه برابرول.
10. د خطر لپاره د ځانګړو اشخاصو یا ډلو روزل لکه اطفایي خدامات.
11. طرزالعملونو او معیارونو برابرول.
12. قوانین او وصول عملي کول.
13. د تلفاتو اټکل، احتمالي زیانونو اندازه او د اړتیا وړ بودیجي تحصیص یا ځانګړې کول.
14. د خطرونو په کمولو کې تر ډیره کوشش وشي.

2. د پېښې پر وخت تدابیر او سپارښتنې:

د پیښې د واقع کیدو موده کیدای شي د څو ثانیو نه تر څو ورځو پوري وي نو له همدې امله ورته لاندې تدابیر باید ونیول شي.

1. ویستل.
2. د ژوبلو او بې وزلو خلکو ژغورنه.
3. د ټپیانو لپاره لمړنی طبي مرستې.
4. د جسدونو موندل او دفن کول.
5. د لنډ مهاله استوګنځي برابرول.
6. اکمالات لکه خوراک، درملو او جامو اړتیا.

3. د پېښې څخه وروسته تدابیر او سپارښتنې:

1. ژغورنې ته دوام ورکول.
2. پاتې خلکو پیژندل او په خاص ډول د ماشومانو تغذیه.
3. د خبرتیا سیستم بیا راغول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

4. د چاپیریال او روغتیایي تدابیرو څارنه او کنټرول (د پاکو اوبو برابرول، سرپناه، صحي خواړه، لمړنیروغتیایي خدمتونه، د چاپیریال کنټرول او داسې نورو خدمتونو وړاندي کول...)
5. راپور چک کول، د زیانونو او تلفاتو ارزونه او دا معلومات د مسؤولو اشخاصو ته واندي کول.
6. سمدستي د اړینو منابعو او تجهیزاتو چمتو کول.
7. د قربانیانو ذهني خالت ډاډمن کول تر څو بیړنی مرستي ومني.
8. د بې کوره خلکو لپاره د سرپناه برابرول.
9. په کافي اندازه د درملو او جراثیمو ضد مایعاتو رسول او وشل.
10. د روعتیایي وضعیت چټکه ارزونه .
11. فلم برداري او د پیښي څیرنه کول.

پایله او مباحثه:

دا څیرنه په خوست ولایت کې تر سره شوي ده چې د استاد د غوښتني مطابق د سرپناه ګانو تر غنوان لاندي ده د څیرني پایلي ښایي چي زموږ په ولایت کې د سرپناه اړوند موضوع ته خاصه یا ځانګړي توجه نکیږي که وګورو د طبیعي پیښو په واسطه د مختلفو ساخو کې د مختلفي طبعي پیښو لکه: زلزله چې په سپیره کې تر سره شوي وه چې وروسته یې په تفصیل سره څیرو، همدا ډول سیلابونه چې دې ولایت په ګوټ ګوټ کې خلکو ته ځاني او مالي زیانونه رسوي مؤسسات او دولت ورته ځاصه توجه نده کړې، او مختلفو خلکو پکي خپل کورونه لمنځه تللي او یا ځي.

د پیښو څخه وروسته دا اړینه ده چې د خلکو لپاره لنډمهاله سرپناه چمتو شي لنډمهاله سرپناه وو کې د 2-10 ورځو پوري پاتي کیدلی شي. دا چې کله پیښه واقع کیږي لمړی د ټپیانو درملنه، کورنی راټولول او بیا ورته سرپناه توضع کیږي چې د سرپناه وو لپاره لاندي وصول په نظر کې نیول کیږي:

1. سرپناه باید د مچیو، چټلو ځایونو، کثافاتو او ډنډونو نه لیري وي.
2. د ځمکي مناسب میلان چې اوبه یې باید وزي په نظر کې نیول کیږي.
3. د نامناسبو اقلیمي شرایطو نه خوندي وي.
4. صنعتي ودانیو، سوداګریزو مرکزونو او هغه ساخو نه لیري په نظر کې ونیول شي چې شور، بوی، ترافیکي رش او کاکړتیاوو نه برخمني وي.
5. د هر شخص لپاره باید کافي ځای ولري چې په سرپناه وو کې د یو نفر لپاره 3-4 متره مربع نیول کیږي.
6. سرپناه باید د ښځلو اوبو سره نږدې باید جوړ شي.
7. سرپناه باید د سرک دواړه خواوي ته ځای پر ځای شي چې د سرک عرض لږ تر لږه 10 متره او دسرپناه وو پیکونه لږ تر لږه 2 متره باید پریښودل شي.
8. د سرپنا په مینځ کې د هر نفر ته لږ تر لږه 3 متره مربع ساحه په نظر کې نیول کیږي.
9. د سرپناه تر منځ لږ تر لږه باید 8 متره فاصله وي.
10. کوچنی سرپناه ځایونه د لویو په نسبت غوره دي تر څو کم خلک پکي پر ځای شي.
11. دې لپاره چې ساړه خلک متضرره نه کړي نو د تودوخي لپاره باید سیستم په نظر کې ونیول شي.
12. د روښنایي لپاره باید تدابیر ونیول شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

13. په 100 متر فاصله باید د سړک دواړه خواوو ته 200 لیتره ټانکی په نظر کې ونیول شي.
14. تشنابونه او کموډونه د سرپناه وو څخه باید په مناسبه فاصله نصب شي.
15. د تشنابونو او کموډنو ته باید مناسب لوری په نظر کې ونیول شي.
16. میځلو ځایونه ورته برابر شي.
17. د سرپناه وو یا خیمو شاه وخوا باید وکیندل شي تر څو سرپناه او اوسیونکو ته زیان ونه رسوي.
18. په عموم کې سرپناه ځایونه په دوه برخو باندې ویشل کیږي چې یو استوګنیزه ساخه ده او بل د اجتماعي خداماتو(روغتونونه، مسجدونه، مکتبونه، تفریحي ځایونه او نور...) ساخه ده
19. د ساري ناروغی لپاره باید جدا جدا سرپناه وي جوړې شي.
20. د مختلفو نورو اسانتیاوو برابرول چې په د سرپناه لپاره ضرور دي باید په نظر کې ونیول شي...

د خلکو عامه پوهاوی ضرور ده تر څو د معزورو او د قربانیانیو لاس نوی شوي وي او خدایي مسولیت مو اجرا کړی وي

په خوست او پکتیکا په 22/جون/2022 د 5.9 درجې زلزلې چې د خوست او پکتیکا په ځینو ولسوالیو(خوست کې سپیره، شمل، تنیو، مندوزي او ندرشاه کوټ ته او په پکتیکا کې ګیان، زیروک، برمل، نیکه، اورګون او سروبي پوري) شدید زیانونه رسولي چې ټوټل 361634 تنه زانمن شوي، 1036 تنه وژل شوي، 3669 تنه ټپیان او 4500 کورونه په مکمل ډول له منځه تللي دي Map 1 شکل کې د زلزلې په واسطه زانمني شوي ساخې لیدلی شی، Table 1 جدول کې د روغتیایې مرکزونو لخوا د تلفاتو شمیر ښایې، Table 2 جدول کې د هغه سیمې چې د مختلفو مؤسساتو لخوا ورته خدامات وړاندې شوي دي.س

Province	Health Facility	Total OPD Cases	Total IPD Cases	# of Orthopedic Cases (out of IPD)	# of other Surgical Cases (out of IPD)	Total Treated and Discharged (earthquake)	Total Deaths (by earthquake)	Total Referred Cases
Paktika	Paktika (Sharan) PH	83	45	16	29	123	0	**15**
	Urgun DH	104	30	21	9	124	0	**31**
	Kairkot DH	0	0	0	0	0	0	**0**
	Giyan CHC	2237	0	0	0	1992	245	**216**
	Barmal CHC	1103	0	0	0	953	150	**11**
Khost	Khost PH (refer in)	13	5	4	1	15	0	**0**
Ghazni	Ghazni PH (refer in)	2	3	2	1	5	0	**0**
Paktya	Gardez RH (refer in)	24	20	13	7	44	0	**3**
Total		**3,566**	**103**	**56**	**47**	**3,256**	**395**	**276**
Overall Hospital Cases		**3,669**						

Table 1: Number of casualties by healthcare facilities between 22 and 27 June 2022

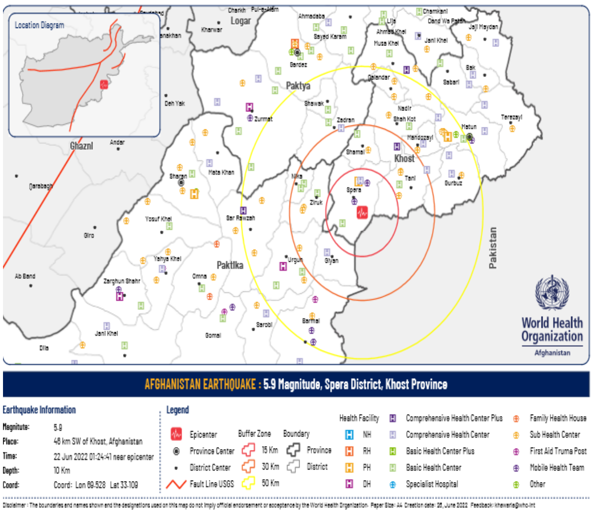

Map 1: The earthquake affected area and health facilities

(c) ketabton.com: The Digital Library

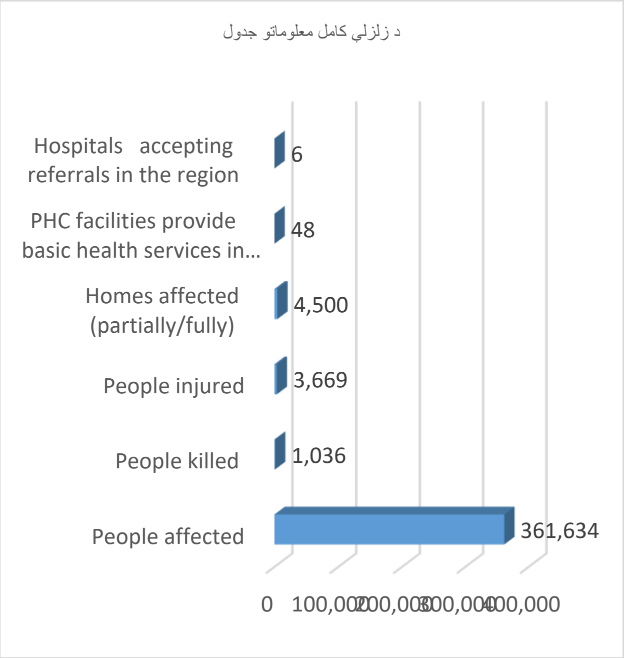

Province	District	Type of HFs	HC Partner
Paktika	Giyan	3 Mobile Health Team (MHT)	WHO/HMLO
		3 First Aid Trauma Post (FATPs)	IMC (Giyan, Dila and Yahya Khel)
		Giyan CHC	UNICEF thru. OHPM
		2 MHTs	IOM
		Health camp	WHO/UNICEF/OPHM/MSF/AIM and ARCS
	Barmal	Barmal CHC	UNICEF thru. OHPM
		Basic Healthcare Center (BHC)	EMERGENCY NGO
		2 MHTs	WHO/HMLO
		Health camp	WHO/UNICEF/OPHM/MSF/AIM and ARCS
	Ziruk	Ziruk BHC	UNICEF thru. OHPM
	Nika	Nika BHC	UNICEF thru. OHPM
Khost	Spera	Spera CHC, and 2 MHTs	UNICEF thru. HN-TPO
	Qala kalay	Qala kalay BHC	UNICEF thru. HN-TPO

Table 2: PHC facilities provide trauma care operated by HC partners

مأخذونه:

1. Britannica Encyclopaedia: www.britannica.com
2. Disaster Response – Principles Of Preparation And Coordination Chapter 1 – The Problem http://216.202.128.19/dr/flash.htm
3. Disaster Response – Principles Of Preparation And Coordination
4. Chapter 4 – Disaster Are Different http://216.202.128.19/dr/flash.htm
5. NCR: NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL. Shelter Technical Session. Shelter and Settlement Department.
6. Frequent Utilizers of Services in Allegheny County: Emergency Shelter Facilities. FREQUENT UTILIZERS OF SERVICES IN ALLEGHENY COUNTY. Emergency Shelter Facilities.
7. Retrieved from https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Transitional_shelter&oldid=1174484516
8. Global Shelter Cluster. Coordinating Humanitarian Shelter. SHELTER PROJECTS. ShelterCluster.org. 9th edition
9. Afghanistan - Earthquake – Situation Report No. 7 (As of 28 June 2022). For more information, please visit: • https://www.facebook.com/WHOAfghanistan https://twitter.com/WHOAfghanistan
10. CAMP MANAGEMENT TOOLKIT. William Swing, Director General IOM, Jan Egeland, Secretary General NRC, António Guterres, UN High Commissioner for Refugees.S

.11 اقدامات بهداشتی در شرایط اضطراری (Health Action in Emergencies). تهیه و تنظیم مهندس حسین فرخ زاده.S

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library